Lenka KUHNOVÁ[1]
Magdalena MACIASZCZYK[2]
Marián BRONTVAJ[3]

VÝZNAM ESG PRE PODNIKY A SPOLOČNOSŤ V KONTEXTE GLOBÁLNYCH TRENDOV

Rastúca komplexnosť globálnych trendov vytvára nové výzvy pre podniky aj spoločnosť, pričom koncept ESG (Environmentálne, Sociálne, Správa a riadenie) sa stáva strategickým rámcom pre riadenie neistoty a podporu udržateľného rozvoja. Cieľom príspevku je analyzovať význam ESG v kontexte globálnych trendov a poukázať na jeho prínosy a limity pri formovaní stabilného a konkurencieschopného ekonomického prostredia. Metodika výskumu je založená na bibliografickej a scientometrickej analýze s využitím databáz Web of Science a Scopus. Analýza identifikovala kľúčové pojmy a klastre súvisiace s ESG a ich prepojenia s megatrendmi, ako sú klimatické zmeny, digitalizácia, globalizácia a demografické výzvy. Výsledky ukazujú, že ESG predstavuje kľúčový rámec, ktorý spája environmentálne, sociálne a riadiace faktory a zvyšuje schopnosť podnikov reagovať na globálne zmeny. Závery potvrdzujú, že uplatňovanie princípov ESG prispieva k znižovaniu rizík, využívaniu príležitostí a dlhodobej udržateľnosti v ére globálnej transformácie.

Kľúčové slová: strategické predvídanie, sieťová analýza, transformácia, sociálna zodpovednosť, digitalizácia

1. ÚVOD

Svetová ekonomika a spoločnosť na začiatku 21. storočia prechádzajú zásadnými transformáciami, ktoré menia súčasné technologické, ekonomické a rozvojové paradigmy. Globalizácia, ako dominantný proces posledných desaťročí, čelí rastúcim výzvam spojeným s geopolitickou nestabilitou, environmentálnymi hrozbami a potrebou udržateľného rozvoja. Pandémia COVID-19 odhalila zraniteľnosť, ale aj odolnosť globálnych dodávateľských reťazcov, zatiaľ čo ruská invázia na Ukrajinu poukázala na riziká spojené s bezpečnosťou a geopolitickou závislosťou. Budúcnosť globalizácie je preto neistá a očakávané spomalenie rastu, inovácií a znižovania chudoby môže mať významné dôsledky pre jednotlivé sektory a krajiny.

V tejto súvislosti sa do popredia dostáva koncepcia ESG, ktorá predstavuje rámec, ktorý umožňuje podnikom a spoločnostiam reagovať na globálne výzvy a zároveň posilňovať ich dlhodobú

[1] Lenka KUHNOVÁ, Katedra ekonómie a manažmentu, Fakulta podnikového hospodárstva so sídlom v Košiciach, Ekonomická univerzita v Bratislave, Tajovského 13, 041 30 Košice, Slovenská republika; e-mail:lenka.kuhnova@euba.sk . ORCID: 0000-0002-1200-0441.

[2] Magdalena MACIASZCZYK, Fakulta manažmentu, Technická univerzita v Lubline, Poľská republika; e-mail:m.maciaszczyk@pollub.pl . ORCID: 0000-0001-7225-4921.

[3] Marián BRONTVAJ, Katedra kvantitatívnych metód, Fakulta podnikového hospodárstva so sídlom v Košiciach, Ekonomická univerzita v Bratislave, Tajovského 13, 041 30 Košice, Slovenská republika; e-mail:marian.brontvaj@euba.sk .

dlhodobá konkurencieschopnosť a odolnosť. Faktory ESG nie sú len reakciou na klimatické a sociálne výzvy, ale čoraz viac sa stávajú strategickým prvkom hospodárskeho riadenia. Umožňujú zmierňovať riziká vyplývajúce z koncentrácie kritických zdrojov, posilňujú dôveru medzi zainteresovanými stranami a prispievajú k udržateľnému hospodárskemu rastu.

Cieľom vedeckej práce je analyzovať význam ESG v kontexte globálnych trendov, identifikovať jeho prínosy a obmedzenia pre podniky a spoločnosť a zdôrazniť jeho úlohu pri formovaní udržateľného a stabilného hospodárskeho prostredia v 21. storočí.

2. CHARAKTERISTIKY GLOBÁLNYCH TRENDOV

Globálne trendy predstavujú zásadné sociálne, ekonomické, technologické a politické zmeny, ktoré formujú dlhodobý rozvoj spoločnosti a podnikateľského prostredia. Ich dynamika je úzko spojená s prostredím charakterizovaným turbulenciami, neistotou, novinkami a nejednoznačnosťou, čo výrazne komplikuje predpovedanie ich budúceho smerovania. V posledných rokoch preto rastie význam metodík strategického predvídania, ktoré umožňujú systematickú analýzu vznikajúcich zmien a lepšiu prípravu na ich dôsledky.

Koncept megatrendov, ktorý do odbornej diskusie zaviedol John Naisbitt (1984), sa stal dôležitým analytickým nástrojom na zachytenie dlhodobých transformačných procesov. Globálne trendy umožňujú podnikom, spoločnostiam a tvorcom politík identifikovať kľúčové línie rozvoja, ktoré ovplyvňujú hospodársky rast, sociálne štruktúry a technologický pokrok. Súčasné definície poukazujú na to, že ide o postupné, ale často explozívne trajektórie zmien, ktoré môžu zásadným spôsobom ovplyvniť fungovanie podnikov (Hajkowicz, 2015).

Tento prístup je obzvlášť dôležitý pre oblasť výskumu významu ESG v kontexte globálnych trendov. Faktory ESG sa formujú a uplatňujú práve v prostredí ovplyvnenom megatrendmi, ako sú klimatické zmeny, technologická transformácia, demografické pohyby alebo meniace sa geopolitické vzťahy. Objektívna a systematická identifikácia týchto trendov je preto nevyhnutná na posúdenie ich vplyvu na podniky, spoločnosť a hospodárske riadenie.

Na účely tejto štúdie sa používa bibliografická analýza, ktorá nám umožňuje sledovať vývoj vedeckého diskurzu v oblasti globálnych trendov a ESG. Tento prístup poskytuje teoretický rámec, na základe ktorého je možné identifikovať hlavné smery výskumu, overiť správnosť existujúcich poznatkov a vytvoriť priestor pre budúce aplikácie ESG v kontexte globálnych výziev.

3. METODIKA

Metodický rámec tejto štúdie je založený na kombinácii bibliografickej a scientometrickej analýzy, ktorá umožňuje systematické skúmanie vývoja vedeckého diskurzu o globálnych trendoch a ESG. Tento prístup bol zvolený s cieľom zachytiť komplexné súvislosti medzi kľúčovými pojmami a identifikovať ich význam pre podniky a spoločnosť v kontexte dynamických globálnych výziev. Voľba tejto metodiky odzrkadľuje potrebu nielen analyzovať obsah vedeckých článkov, ale aj pochopiť štruktúry, ktoré formujú súčasné poznatky v tejto oblasti.

Primárnym zdrojom údajov boli renomované bibliografické databázy Web of Science a Scopus, ktoré poskytujú široký a overený prehľad vedeckých publikácií. Analýza zahŕňala články publikované v období 2010–2024, pričom sa sledovali články súvisiace s kľúčovými pojmami, ako sú ESG, udržateľnosť, globálne trendy, megatrendy, zmena klímy, inovácie, digitalizácia, sociálna zodpovednosť a správa vecí verejných. Výber článkov

bol založený na kľúčových slovách a údaje boli následne filtrované s cieľom odstrániť duplicitné a irelevantné záznamy. Na spracovanie získaných údajov bola použitá bibliografická analýza, ktorá sa zameriavala na monitorovanie frekvencie výskytu jednotlivých termínov, ich spoločného výskytu a vzájomných prepojení. Tento prístup umožnil odhaliť, ktoré témy a kategórie sú najčastejšie prepojené a aké miesto zaujíma pojem ESG v diskurze.

Analýza bola doplnená scientometrickými ukazovateľmi, ktoré poskytli informácie o produktivite autorov, inštitúcií a krajín, ako aj o citáciách a intelektuálnych štruktúrach výskumu. Na vizualizáciu a identifikáciu tematických klastrov boli použité špecializované softvérové nástroje (napr. VOSviewer, Bibliometrix), ktoré umožňujú mapovanie citácií a vytváranie klastrov termínov. Postup analýzy zahŕňal niekoľko krokov: zber publikácií, čistenie a filtrovanie údajov, spracovanie bibliografických a citačných vzťahov, sieťovú analýzu termínov a interpretáciu výsledkov vo vzťahu k významu ESG pre podniky a spoločnosť. Treba zdôrazniť, že výskum je obmedzený výberom databáz a použitými kľúčovými slovami, čo môže ovplyvniť úplnosť zachyteného diskurzu. Analýza bola vykonaná hlavne na základe publikácií v anglickom a slovenskom jazyku, čo môže viesť k menšiemu zastúpeniu výskumu z iných jazykových oblastí. Napriek týmto obmedzeniam poskytuje zvolená metodika dostatočne robustný rámec na skúmanie významu ESG v kontexte globálnych trendov a vytvára základ pre formulovanie záverov a odporúčaní pre ďalší výskum.

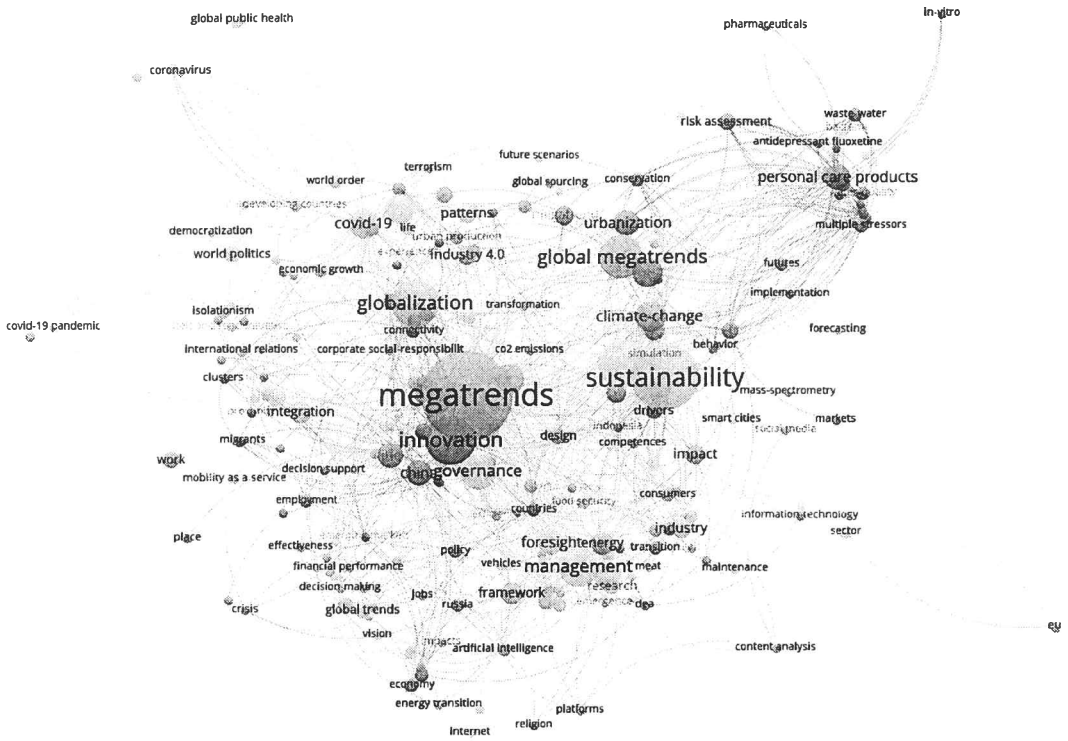
4. VÝSLEDKY A DISKUSIA

Bibliografická analýza má za cieľ zdôrazniť vzťahy medzi použitými pojmami a potvrdiť skúmané aspekty, ktoré autori považovali za podstatu svojho výskumu. Bibliografická analýza tiež pomáha vytvoriť scientometrické prostredie špecifík výskumu, ako sú systematické prehľady a metaanalýzy v konkrétnej oblasti, a zároveň poskytuje pohľad na trendy v publikovaní a produktivitu autorov. Túto analýzu používajú autori po celom svete a umožňuje kvantifikáciu bibliometrických ukazovateľov výkonnosti, identifikáciu dôležitých autorov, organizácií, krajín, zdrojov a intelektuálnych štruktúr v konkrétnej oblasti na základe renomovaných databáz, ako sú Web of Science, Scopus a iné. Z uvedených dôvodov sme túto analýzu aplikovali na predmet nášho výskumu v rámci našej vlastnej štúdie.

4.1 Spoločenský rozmer

Na základe našej analýzy sme zistili, že viaceré témy – ako napríklad „udržateľnosť“, „inovácia“, „budúcnosť“, „globalizácia“, „manažment“, „vláda“, „technológia“ a „zmena klímy“ – sa pravidelne objavujú v rôznych disciplínach a významne sa prelínajú. Ich spoločným menovateľom je, že priamo súvisia s konceptom ESG, ktorý je dnes kľúčovým rámcom pre posudzovanie vplyvu globálnych trendov na podniky a spoločnosť.

Hoci sa konkrétne kombinácie pojmov v jednotlivých definíciách megatrendov líšia, najčastejšou charakteristikou zostáva ich vplyv na udržateľný rozvoj (Bernhard et al., 2023; Bojovic & McGregor, 2023; Gaudig et al., 2021). Rozhodli sme sa potvrdiť tento názor vlastným výskumom, ktorý analyzuje význam ESG ako ústredného prvku v súčasnej globálnej diskusii a jeho prepojenie s hlavnými megatrendmi.

Obrázok 1. Všeobecné charakteristiky spoločnosti
Zdroj: Vlastné spracovanie autora na základe údajov Web of Science (2025).

Súčasné globálne trendy vytvárajú dynamické a komplexné prostredie, v ktorom sa podniky a spoločnosť musia neustále prispôsobovať. V tomto kontexte sa faktory ESG stávajú kľúčovým rámcom, ktorý pomáha pochopiť tieto výzvy a efektívne na ne reagovať. Každý trend alebo téma predstavuje určitý uzol v sieti prepojení, ktorého veľkosť odzrkadľuje jeho dôležitosť a frekvenciu výskytu v diskusiách. Hustá sieť vzťahov a interakcií medzi týmito uzlami ilustruje synergické účinky a vzájomný vplyv jednotlivých oblastí.

Od roku 2019 je COVID-19 zaradený medzi kľúčové globálne faktory, ktoré sú spojené s pojmami ako „globálne zdravie" a „svetová politika". Pandémia ukázala, že zdravie nemožno vnímať izolovane – má zásadné ekonomické, politické a sociálne dôsledky. Rámec ESG zdôrazňuje potrebu zodpovedného riadenia a schopnosť podnikov reagovať na krízy s ohľadom na ich sociálny vplyv.

Významnú úlohu zohráva aj oblasť osobnej starostlivosti a farmaceutických výrobkov, čo odzrkadľuje meniace sa správanie spotrebiteľov a rastúci dôraz na zdravie. Podobne medzi kľúčové témy patria klimatické zmeny, udržateľnosť a urbanizácia, ktoré poukazujú na potrebu integrácie environmentálnych cieľov do podnikových stratégií a verejných politík. ESG ponúka spôsob, ako skombinovať ekonomické záujmy s potrebou environmentálnej adaptácie.

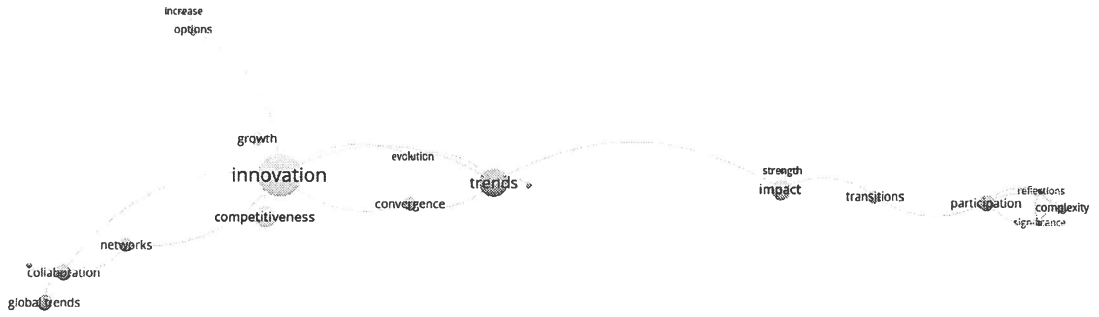
Ďalším dôležitým trendom je digitálna transformácia, ktorú reprezentujú pojmy ako „informačné technológie" alebo „umelá inteligencia". Prepojenie s oblasťami ako „práca" a „energia" poukazuje na zásadné zmeny v ekonomike a na trhu práce. V tomto prípade faktory ESG zdôrazňujú dôležitosť transparentného riadenia, inkluzívnosti a etiky pri implementácii nových technológií.

Sieť globálnych trendov zahŕňa aj témy ako terorizmus, medzinárodné vzťahy a sociálna zodpovednosť, ktoré ukazujú, že bezpečnosť, stabilita a dôvera sú základnými predpokladmi udržateľného rozvoja podnikania a spoločnosti. Zároveň prepojenie medzi „ekonomikou" a „udržateľnosťou" zdôrazňuje, že hospodársky rast musí byť v súlade s environmentálnymi a sociálnymi cieľmi. Dôležitosť ESG preto spočíva v jeho schopnosti ponúknuť holistický rámec, ktorý odráža multidisciplinárnu povahu globálnych trendov – od geopolitických a ekonomických až po technologické a environmentálne. Uplatňovanie princípov ESG umožňuje spoločnostiam nielen znižovať riziká, ale aj nachádzať nové príležitosti v prepojenom svete.

Záverom možno konštatovať, že ESG v kontexte globálnych trendov je viac než len nástrojom riadenia – je to stratégia budovania odolnosti, dôvery a dlhodobej hodnoty pre spoločnosti a spoločnosť. Jeho integrácia do politických, ekonomických a podnikových rozhodnutí je kľúčom k udržateľnému rozvoju a efektívnemu riadeniu súčasných a budúcich výziev.

4.2 Transformačné zrýchlenie

Druhá kategória zahŕňa pojmy, ktoré vyjadrujú tendenciu globálnych trendov spôsobovať zmeny a ovplyvňovať jednotlivcov, spoločnosť alebo ekonomické prostredie. Do tejto skupiny patria slová ako: „inovácia", „trendy", „spolupráca", „konkurencieschopnosť", „rast", „konvergencia", „rozvoj", „vplyv", „sila" a „transformácia". Tieto pojmy charakterizujú podstatu príčin a dôsledkov, ktoré globálne trendy prinášajú, a poukazujú na hnacie mechanizmy zmien prejavujúce sa na globálnej, makroekonomickej a sektorovej úrovni.

Obrázok 2. Charakteristiky zrýchlenia
Zdroj: Vlastné spracovanie autora na základe údajov Web of Science (2025).

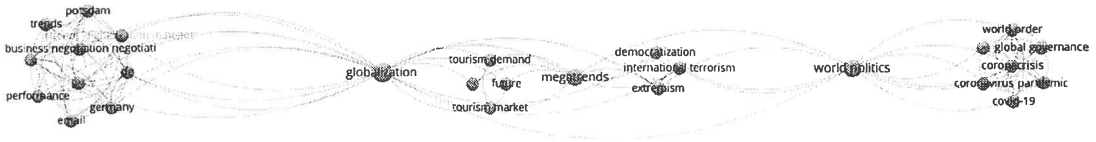
Všeobecne platí, že čím sú dva kľúčové pojmy bližšie k sebe, tým silnejšie je ich vzájomné prepojenie. Prekrývajúce sa pojmy, ako sú trendy, inovácie a rast, ktoré sa najčastejšie objavujú vo vedeckej literatúre, poukazujú na konkurenčné prostredie, v ktorom je potrebné sledovať prispôsobovanie sa meniacim sa globálnym podmienkam. Konvergencia rôznych ekonomických oblastí otvára priestor pre vznik nových príležitostí a transformáciu tradičných modelov. Sila globálnych trendov spočíva v ich komplexnosti a zásadnom význame, čo je kľúčové pri hodnotení ich vplyvu na spoločnosť a trhové prostredie.

Tento rozmer zdôrazňujú aj Sultan a kol. (2008), ktorí poukazujú na to, že globálny trend predstavuje významný pohyb, tendenciu alebo silu, ktorá vzniká alebo pôsobí v jednej alebo viacerých častiach sveta. Definície globálnych trendov sa často zameriavajú na rozsah zmien, ktoré prinášajú, a opisujú ich ako hnacie mechanizmy transformácie – dynamické, intenzívne, dlhodobé a s významným vplyvom v globálnom alebo multidisciplinárnom meradle. Ismail a kol. (2021)

ich charakterizovali ako „silné transformačné sily s ďalekosiahlymi účinkami na jednotlivcov, spoločnosť, kultúru, podnikanie a ekonomiku“. Oberholster a Adendorff (2018) ďalej definovali globálne trendy prostredníctvom troch rozmerov – vplyvu, dosahu a času, ktoré zodpovedajú úrovni zmien, rozsahu vplyvu a časovému horizontu.

4.3 Intenzita vplyvu

Bibliografická analýza na obrázku 3 ponúka vizuálny pohľad na rozsah vplyvu a dynamiku globálnych trendov, ktoré presahujú geografické aj spoločenské hranice.

Obrázok 3. Rozsah vplyvu
Zdroj: Vlastné spracovanie autora na základe údajov Web of Science (2025).

Červená skupina vľavo zahŕňa pojmy súvisiace s podnikaním a obchodom, ako sú výkonnosť, rokovania, podnikanie a riadenie. Ich vzájomné prepojenia naznačujú, že sa často objavujú spolu v literatúre zameranej na podnikové procesy, riadenie a hodnotenie výkonnosti. Vplyv týchto pojmov je významný, pretože ekonomické a podnikateľské praktiky formujú globálne trendy, ktoré ovplyvňujú podnikanie po celom svete bez ohľadu na hranice.

Zelená skupina v strednej časti sa týka vzťahu medzi globalizáciou a cestovným ruchom. Zahŕňa témy odrážajúce dopyt a dynamiku trhu v odvetví cestovného ruchu. Globalizácia a migrácia ľudí ukazujú, ako sa cestovný ruch prispôsobuje globálnym zmenám a zároveň spája rôzne kultúry a národy, čím prispieva k intenzívnejšej medzikultúrnej interakcii.

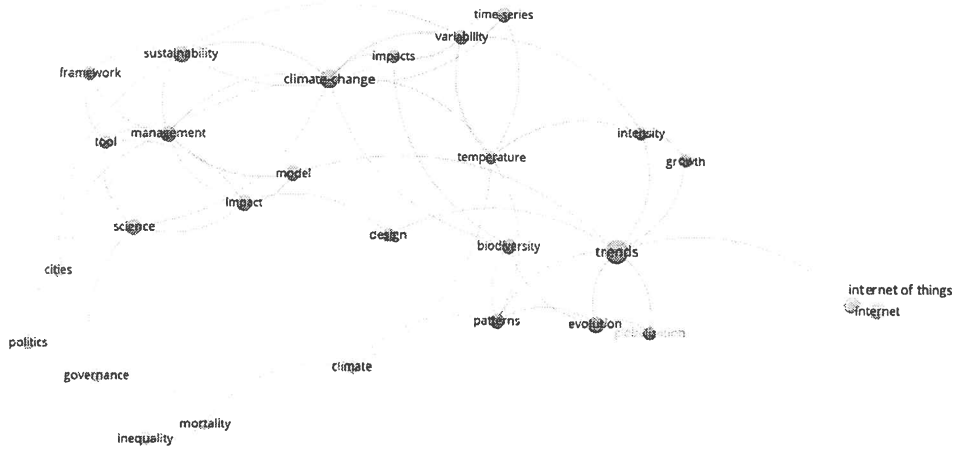
Modrá skupina na pravej strane sa zameriava na svetovú politiku a globálne riadenie s dôrazom na udalosti s globálnym dosahom, ako je pandémia COVID-19. Tieto témy sú neoddeliteľne spojené s procesmi, ktoré presahujú národné hranice a vyžadujú koordinovanú medzinárodnú spoluprácu.

Podľa Ismaila et al. (2021) predstavujú globálne trendy významné transformatívne sily s dlhodobými účinkami na jednotlivcov, spoločnosť, kultúru, podnikanie a ekonomiku. Tento názor podporujú aj Jeflea et al. (2022), ktorí tvrdia, že globálne trendy nie sú len veľkými silami pôsobiacimi vo vybraných geografických regiónoch, ale majú potenciál ovplyvniť rozvoj ľudskej civilizácie ako celku. Okrem toho rôzni autori (Farahani et al., 2019; Vena et al., 2020) zdôrazňujú, že tieto atribúty poukazujú na schopnosť globálnych trendov radikálne premeniť sociálne štruktúry a mechanizmy fungovania, čím prispievajú k vzniku nového svetového poriadku.

4.4 Časový rozmer

Obrázok 4 znázorňuje sieťovú analýzu pojmov súvisiacich s globálnymi trendmi so zameraním na ich časový rozmer. Megatrendy sa od bežných trendov alebo menších javov líšia tým, že sa vyvíjajú v dlhšom časovom horizonte a vyznačujú sa trvalým vplyvom (Linthorst

& de Waal, 2020; Störmer et al., 2020). Ich účinky často trvajú roky alebo desaťročia a v mnohých prípadoch dokonca zasahujú viacero generácií.

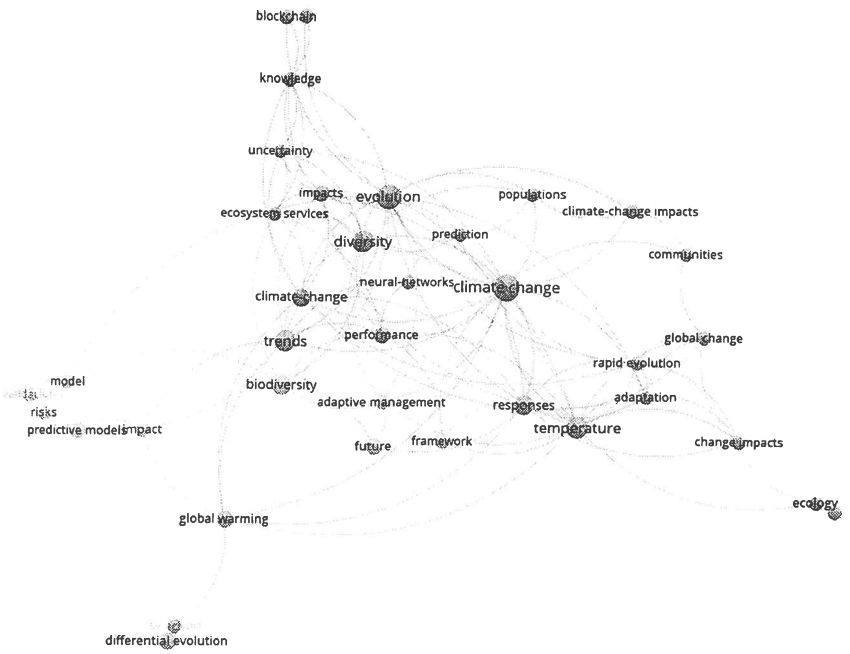

Obrázok 4. Časová perspektíva
Zdroj: Vlastné spracovanie autora na základe údajov Web of Science (2025).

Červená skupina spája pojmy ako trendy, intenzita, diverzita, evolúcia a globalizácia, čím poukazuje na dynamickú povahu trendov a ich rôznorodý vplyv na globálny rozvoj. Modrá skupina sa zameriava na zmenu klímy, variabilitu a teplotu, pričom zdôrazňuje dlhodobé environmentálne transformácie a ich vplyvy. Zelená skupina spája pojmy ako udržateľnosť, rámce a modely, čím signalizuje dôležitosť strategického plánovania a riadenia v kontexte udržateľného rozvoja. Žltá skupina, obsahujúca pojmy politika, správa vecí verejných, nerovnosť a mestá, odhaľuje prepojenosť sociálnych a politických faktorov s globálnymi trendmi. Samostatná fialová skupina, reprezentovaná pojmom internet, poukazuje na jeho kľúčovú, ale do veľkej miery autonómnu úlohu v rámci globálnej dynamiky.

Tieto zoskupenia ukazujú, že globálne trendy sú úzko prepojené a ovplyvňujú sa navzájom, zatiaľ čo časový rozmer zdôrazňuje nepretržitý proces evolúcie a adaptácie spoločnosti, technológií a životného prostredia. Hoci niektorí autori kvantifikovali trvanie megatrendov na sedem až desať rokov, väčšina z nich to ponecháva ako otvorený časový rámec – napríklad van Dorsser & Taneja (2020) uvádzajú, že megatrendy možno sledovať v priebehu desaťročí. Iné prístupy zdôrazňujú časovú dynamiku megatrendov, ktoré sa často formujú pomaly a postupne naberajú na sile, ale akonáhle sa objavia, majú dlhodobé a ďalekosiahle dôsledky (Berlinger et al., 2021; Magyar et al., 2021).

4.5 Prediktívne vlastnosti

Posledná kategória sa zameriava na technologické inovácie a prediktívne modely, ktoré sú kľúčovými nástrojmi pri riadení a prispôsobovaní sa globálnym trendom. Obrázok 5 ukazuje komplexnú sieťovú analýzu, ktorá vizualizuje prepojený súbor tém potrebných na prediktívne pochopenie a anticipáciu vývoja týchto trendov.

Obrázok 5. Prediktívne charakteristiky
Zdroj: Vlastné spracovanie autora na základe údajov Web of Science (2025).

Červená skupina zdôrazňuje dôležitosť technologických inovácií a vedomostí ako hnacích síl evolučných zmien v rôznych odvetviach. Pojmy ako blockchain a ekosystémové služby naznačujú, že technológie budú hrať kľúčovú úlohu v budúcich transformáciách v oblasti obchodu, služieb a udržateľnosti (Jankowiak, 2021). Prítomnosť pojmov diverzita a evolúcia naznačuje, že schopnosť prispôsobiť sa a diverzifikovať je nevyhnutná pre úspech v meniacom sa turbulentnom prostredí.

Zelená skupina zdôrazňuje dôležitosť predikcie a využitia pokrokových technológií, ako sú neurónové siete, na identifikáciu a predvídanie trendov. To umožňuje efektívnejšie strategické plánovanie a pripravenosť na budúce výzvy a príležitosti. Modrá skupina sa zameriava na adaptáciu a reakciu na meniace sa podmienky, čo je nevyhnutné pre organizácie a spoločnosti, aby zostali konkurencieschopné a prežili v dynamickom prostredí. Žltá skupina zdôrazňuje dôležitosť prediktívnych modelov a riadenia rizík. Vytváranie a validácia modelov, ktoré dokážu predpovedať budúce trendy, sú kľúčové pre strategické rozhodovanie a minimalizáciu rizík prostredníctvom analýzy založenej na údajoch. Tirkazová skupina zdôrazňuje globálne environmentálne zmeny a ich spoločenské dopady. Témy ako ekológia a adaptácia na globálne zmeny sú nevyhnutné pre udržateľný rozvoj a ochranu prírodných zdrojov.

Tieto charakteristiky sa odrážajú v rôznych definíciách globálnych trendov v literatúre. Batt (2018) sa o nich zmieňuje ako o konštrukte, ktorý „formuje náš budúci svet“, podobne ako Maggio et al. (2019). Reimers-Hild (2018) poukazuje na to, že globálne trendy slúžia aj ako nástroje strategického predvídania, ktoré podporujú plánovanie budúcnosti. Doppler & Steffen (2020) ich opisujú ako „konštanty rozvoja v globálnej spoločnosti“, zatiaľ čo Ahlqvist (2022) ich chápe ako dlhodobé trajektórie rozvoja s očakávaným pokračovaním v budúcnosti. Singh (2021) definuje globálne trendy ako „globálne, udržateľné a makroekonomické sily rozvoja“, ktoré zásadným spôsobom ovplyvňujú podnikanie, ekonomiku, kultúru, spoločnosť a životy jednotlivcov a určujú tempo zmien.

Hoci Naffa & Fain (2020) použili pojem globálnych trendov na analýzu retrospektívnych procesov, prevládajúci konsenzus je, že ide predovšetkým o fenomény orientované na budúcnosť. Napríklad Artuso & Guijt (2020) zdôrazňujú, že globálne trendy „vznikajú v minulosti, formujú sa v prítomnosti a menia budúcnosť".

Bibliografická analýza potvrdila, že vedecký výskum a definície globálnych trendov sa zhodujú v ich kľúčovom význame pre pochopenie budúceho vývoja spoločnosti, ekonomiky a ďalších oblastí, ako sú technológie, zdravie, inovácie, vzdelávanie, životné prostredie, politika a kultúra.

5. ZÁVERY

Rastúce prepojenie medzi ľuďmi, ekonomikami a kultúrami zostáva jedným z hlavných hnacích motorov globalizácie, ktorá sa v súčasnosti prejavuje hlavne prostredníctvom prenosu digitálnych služieb, informácií a vedomostí. Hoci sa tempo tradičnej globalizácie spomalilo a objavili sa nové dimenzie s neistými dôsledkami, budúcnosť tohto procesu zostáva otvorená a plná výziev. V tejto súvislosti nadobúdajú na význame zásady ESG, ktoré umožňujú podnikom a spoločnostiam vyrovnávať sa s rizikami a hľadať rovnováhu medzi hospodárskou efektívnosťou, národnou bezpečnosťou a odolnosťou ekonomík.

Zatiaľ čo minulé fázy globalizácie boli poháňané hlavne snahou o efektívnosť a expanziu trhu, súčasnosť prináša potrebu zohľadniť aj faktory, ako sú nerovnosť, environmentálne riziká a zodpovedné riadenie dodávateľských reťazcov. Rámec ESG tu funguje ako strategický nástroj, ktorý pomáha integrovať ekonomické, sociálne a environmentálne hľadiská do rozhodovacieho procesu. Týmto spôsobom podniky nielen zvyšujú svoju odolnosť voči neistotám globalizácie, ale prispievajú aj k dlhodobému udržateľnému rozvoju spoločnosti.

Budúci vývoj môže viesť k spomaleniu globalizácie, čiastočnej deglobalizácii alebo novým formám prepojenosti, ale bez ohľadu na trajektóriu zostáva kľúčové preskúmať, ako sa globálne trendy premietajú do podnikateľskej praxe. Ďalší výskum by preto mal kombinovať ekonomické, technologické, sociálne a environmentálne faktory, aby poskytol komplexný obraz o tom, ako prístupy ESG pomáhajú podnikom a spoločnostiam zvládnuť neistoty globalizovaného sveta a nájsť udržateľné cesty do budúcnosti.

Poďakovanie

Táto výskumná práca je čiastočným výstupom projektu *VEGA 1/0713/24 Digitálna ekonomika ako kľúčová výzva pre transformáciu podnikov na Slovensku,* financovaného Ministerstvom školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky.

ODKAZY

Ahlqvist, T. (2022). Dva pohľady na megatrendy v obchodnej politike: smerom k prístupu orientovanému na budúcnosť a kontextuálnemu prístupu „ ". V *sérii International political economy* (s. 181–195). https://doi.org/10.1007/978-3-031-13757-0_11.

Artuso, F., & Guijt, I. (2020). *Globálne megatrendy: Mapovanie síl, ktoré ovplyvňujú nás všetkých*. https://doi.org/10.21201/2020.5648.

Batt, P. (2018). Reagovanie na výzvy, ktoré prinášajú globálne megatrendy. *Acta Horticulturae, 1205*, 1–12. https://doi.org/10.17660/actahortic.2018.1205.1.

Berlinger, E., Keresztúri, J. L., Lublóy, Á., & Vőneki, Z. T. (2021). Má správa a riadenie význam? Determinanty na úrovni krajiny prevádzkového rizika. *Spoločnosť a ekonomika*, *43*(4), 289–313. https://doi.org/10.1556/204.2021.00018.

Bernhard, S., Pütz, S., Röhl, C., Baier, R., Brauner, P., Christou, E., Dammers, H., Flaig, R., Gorißen, L. M., Heilinger, J., Hinke, C., Koren, I., Lüttgens, D., Millan, M., Müller, K., Schollemann, A., Vervier, L., Gries, T., Mertens, A., . . . Leicht-Scholten, C. (2023). Udržateľnosť v internete výroby: interdisciplinárne príležitosti a výzvy. *ISTAS*, 1–8. https://doi.org/10.1109/istas57930.2023.10306192.

Bojovic, M., & McGregor, A. (2023). Prehľad megatrendov v globálnom mliekarenskom sektore: aké sú sociálno-ekologické dôsledky? V *Agriculture and Human Values*, 40(1), 373–394. https://doi.org/10.1007/s10460-022-10338-x.

Doppler, S., & Steffen, A. (2020). Budúcnosť zážitkov z jedla. V *Elsevier eBooks* (s. 197–210). https://doi.org/10.1016/b978-0-12-817792-1.00016-2.

Farahani, A. F., Moztarzadeh, F., & Bahrami, M. (2019). Identifikácia a analýza megatrendov v energetických sektoroch s ohľadom na globálne megatrendy a ich vplyv na ropný priemysel. International Transaction Journal of Engineering Management & Applied Sciences & Technologies, 10(18), 1-6.

Gaudig, A., Ebersberger, B., & Kuckertz, A. (2021). Makrotrendy orientované na udržateľnosť a typy inovácií – Preskúmanie rôznych typov organizácií zaoberajúcich sa globálnym megatrendom udržateľnosti . *Udržateľnosť*, *13*(21), 11583. https://doi.org/10.3390/su132111583.

Hajkowicz, S. (2015). *Globálne megatrendy: Sedem vzorov zmien, ktoré formujú našu budúcnosť*. https://ebooks.publish.csiro.au/content/global-megatrends.

Ismail, A., Majid, A. H. A., Rahman, M. A., Jamaluddin, N. A., Susantiy, A. I., & Setiawati, C. I. (2018). Zosúladenie malajzijských MSP s megatrendmi: Úloha HPWP a kreativity zamestnancov pri zvyšovaní výkonnosti malajzijských MSP. *Global Business Review*, *22*(2), 364–380. https://doi.org/10.1177/0972150918811236.

Jankowiak, A. H. (2021). Posilnenie úlohy miestnych klastrov v súčasných globálnych hodnotových reťazcoch. Transformácie v: Business & Economics, 20.

Jeflea, F. V., Danciulescu, D., Sitnikov, C. S., Filipeanu, D., Park, J. O., & Tugui, A. (2022). Spoločenské Technologické Megatrendy: Bibliometrická analýza z 1982 do 2021. *Udržateľnosť*, *14*(3), 1543. https://doi.org/10.3390/su14031543.

Linthorst, J., & De Waal, A. (2020). Megatrendy a disruptory a ich predpokladaný vplyv na organizácie. *Udržateľnosť*, *12*(20), 8740. https://doi.org/10.3390/su12208740.

Maggio, A., Scapolo, F., Van Criekinge, T., & Serraj, R. (2018). Globálne hnacie sily a megatrendy v agropotravinárskych systémoch. V *sérii World Scientific o veľkých výzvach verejnej politiky 21. storočia* (s. 47–83). https://doi.org/10.1142/9789813278356_0002.

Magyar, D., Tischner, Z., Páldy, A., Kocsubé, S., Dancsházy, Z., Halász, Á., & Kredics, L. (2021). Vplyv globálnych megatrendov na šírenie mikroskopických húb v panónskej biogeografickej regióne. *Fungal Biology Reviews*, *37*, 71–88. https://doi.org/10.1016/j.fbr.2021.03.006.

Naffa, H., & Fain, M. (2020). Meranie výkonnosti investícií do megatrendov s tematikou ESG na globálnych akciových trhoch pomocou metodiky čistých faktorových portfólií. *PLoS ONE*, *15*(12), e0244225. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0244225.

Naisbitt, J., Plattel, M. (1984). Megatrendy. Nightingale-Conant Corporation. s. 281-282.

Oberholster, C., & Adendorff, C. (2018). Zmeny trendov a sily v oblasti financovania poľnohospodárstva v subsaharskej Afrike do roku 2055: Overovanie a stanovenie priorít prostredníctvom metódy Delphi v reálnom čase Delphi . *Outlook on poľnohospodárstve*, *47*(3), 244–256. https://doi.org/10.1177/0030727018773101.

Reimers-Hild, C. (2018). Strategické predvídanie, líderstvo a budúcnosť personálneho obsadenia zdravotníctva vo vidieckych oblastiach v v Spojených štátoch. *JAAPA*, *31*(5), 44–49. https://doi.org/10.1097/01.jaa.0000532119.06003.12.

Singh, A. K. (2021). Rast populácie a ekonomický rozvoj: teoretické argumenty a empirické zistenia – prehľad literatúry. *Indian Journal of Human Development*, *15*(3), 486–502. https://doi.org/10.1177/09737030211062105.

Störmer, E., Bontoux, L., Krzysztofowicz, M., Florescu, E., Bock, A., & Scapolo, F. (2020). Predvídavosť – využitie vedy a dôkazov na predvídanie a formovanie budúcnosti. V *Elsevier eBooks* (s. 128–142). https://doi.org/10.1016/b978-0-12-822596-7.00012-7.

Sultan, M., Schulz, M. H., Richard, H., Magen, A., Klingenhoff, A., Scherf, M., Seifert, M., Borodina, T., Soldatov, A., Parkhomchuk, D., Schmidt, D., O'Keeffe, S., Haas, S., Vingron, M., Lehrach, H., & Yaspo, M. (2008). Globálny pohľad na génovú aktivitu a alternatívne splácanie prostredníctvom hlbokého sekvenovania ľudského transkriptómu. *Science*, *321*(5891), 956–960. https://doi.org/10.1126/science.1160342.

Van Dorsser, C., & Taneja, P. (2020). Integrovaný trojvrstvový rámec predvídania. *Foresight*, *22*(2), 250–272. https://doi.org/10.1108/fs-05-2019-0039.

Vena, A., Baldesi, G., & Bossy, A. (2020). Exploring threats and opportunities through mega trends in the Space 4.0 era. In *Studies in space policy* (pp. 73–83). https://doi.org/10.1007/978-3-030-21938-3_7.